

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 1143
Warszawa, 21 lutego 2025 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Przemysława Wiplera.

(-) Konrad Berkowicz; (-) Karina Anna Bosak; (-) Krzysztof Bosak; (-) Bronisław Foltyn; (-) Roman Fritz; (-) Sławomir Mentzen; (-) Krzysztof Mulawa; (-) Bartłomiej Pejo; (-) Grzegorz Adam Płaczek; (-) Michał Połuboczek; (-) Włodzimierz Skalik; (-) Krzysztof Szymański; (-) Krzysztof Tuduj; (-) Michał Wawer; (-) Ryszard Wilk; (-) Przemysław Wipler; (-) Andrzej Tomasz Zapałowski.

U S T A W A

z dnia ... 2025 r.

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568, 1841) w art. 829 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zwierzęta;”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 1 miesiąca od dnia jej ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel wydania ustawy oraz rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana

Projekt ustawy ma dwa cele. Pierwszym jest zmiana archaicznego brzmienia przepisu art. 829 pkt 3 k.p.c.¹, który wyłącza z egzekucji komorniczej pojedyncze zwierzęta hodowlane, dawniej wykorzystywane do zaspokojenia potrzeb żywieniowych rodziny. Przepis ten w dzisiejszych realiach nie ma racji bytu z uwagi na zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie oraz gospodarce, a także w modelu życia i konsumpcji. Drugim jest wyłączenie z egzekucji komorniczej zwierząt. Wyłączenie to obejmie wszystkie zwierzęta – w tym zwierzęta domowe i gospodarskie. Wyłączenie to zastąpi obecnie obowiązujące brzmienie art. 829 pkt 3 k.p.c.

Obecnie egzekucja ze zwierząt jest możliwa, pomimo tego, że wartość rynkowa pojedynczego zwierzęcia domowego nie jest znaczna, nawet w przypadku, gdy jest to zwierzę rasowe. Na utratę wartości takiego zwierzęcia wpływa m.in. niepewność, czy zwierzę, które zostało zabrane ze swojego domu i pozbawione kontaktu ze swoim dotychczasowym opiekunem, będzie w stanie zaadaptować się bez uszczerbku na swoim dobrostanie w nowych warunkach. Jednocześnie sondaż przeprowadzony przez Biostat w 2024 r. wskazuje, że aż 52,1% ankietowanych Polaków ma w domu co najmniej jednego psa, a 39,0% - kota. Zwierząt domowych nie ma 28,0% pytanych. Ponadto ankietowani wskazywali na posiadanie takich zwierząt domowych jak: ryby akwariowe (8,5% ankietowanych), papuga (3,2%), królik (2,8%), chomik (2,7%), żółw (1,9%), świnka morska (1,4%), kanarek (0,5%), szczur (0,4%), szynszyle (0,3%), jaszczurki (0,3%), węże (0,1%) oraz owady, tchórzofretki i inne².

Również zwierzęta gospodarskie nie przedstawiają istotnej wartości w przypadku próby prowadzenia z nich egzekucji komorniczej. Egzekucja ze zwierząt gospodarskich jest dla komorników trudna, rzadko w praktyce prowadzona. Komornicy nie mają co do zasady warunków do tego, żeby przechowywać te zwierzęta, brak też zainteresowania ewentualnych nabywców kupnem zwierząt zajętych przez komornika. W efekcie zwierzęta te tracą bardzo na wartości w relatywnie krótkim czasie, a sam dłużnik, wobec którego przeprowadzona została egzekucja ze zwierząt gospodarskich, zostaje *de facto* pozbawiony narzędzi pracy, które mogłyby mu w dalszym czasie posłużyć do uzyskania dochodu umożliwiającego spłatę zadłużenia.

Podkreślenia wymaga także, że rosnąca świadomość społeczeństwa związana z koniecznością ochrony zwierząt i empatią wobec nich nakazuje także szczególne uwzględnienie ich dobrostanu.

¹ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 1564 t.j.), dalej jako: „k.p.c.”.

² Centrum Badawczo-Rozwojowe Biostat, sondaż „Zwierzęta domowe Polaków” zrealizowany od 5 do 9 listopada 2024 r. na próbie 1000 dorosłych mieszkańców Polski, reprezentatywnej ze względu na płeć, wiek i województwo, w którym zamieszkują, <https://www.biostat.com.pl/sondaz-zwierzeta-domowe-polakow.php>, (dostęp: 20.12.2024).

2. Przewidywane skutki prawne w tym różnica pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Art. 829 pkt 3 k.p.c. w obowiązującym brzmieniu jest archaicznym przepisem całkowicie nieprzystającym do aktualnych realiów. Przepis wyłącza egzekucję komorniczą z „jednej krowy lub dwóch kóz albo trzech owiec potrzebnych do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów”.

Projektowana ustawa wprowadza, w miejsce dotychczasowej regulacji art. 829 pkt 3 k.p.c., wyłączenie z egzekucji komorniczej wszystkich zwierząt. Wyłączenie to w oczywisty sposób obejmie wszystkim zwierzęta domowe (głównie psy i koty), a także gospodarskie.

Przewidywane skutki projektowanej zmiany to przede wszystkim dostosowanie obowiązujących przepisów do dzisiejszych realiów. W aktualnym brzmieniu art. 829 pkt 3 k.p.c. jest co do zasady bezprzedmiotowy, z kolei przepis ten w projektowanym brzmieniu zapewni poczucie bezpieczeństwa właścicielom zwierząt domowych oraz samym zwierzętom. Jednocześnie projektowana zmiana wyłączy prowadzenie egzekucji komorniczej ze zwierząt gospodarskich, co już dziś stanowi margines zajęć komorniczych, a w praktyce oznacza znaczną utratę wartości zajętych zwierząt przy jednoczesnym znacznym ograniczeniu możliwości zarobkowania dłużnika poprzez pozbawienie go zwierząt z których czerpał dochód.

Projektowana ustawa nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane rozwiązania są spójne z dotychczasowymi regulacjami pod kątem systemowym i terminologicznym. Projektowane rozwiązania są zgodne z Konstytucją RP, w tym z konstytucyjnym standardem ochrony wolności i praw.

Nie ma możliwości osiągnięcia celu projektu za pomocą innych środków niż zmiana przepisów.

3. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe

1) Skutki społeczne

Projektowana zmiana będzie miała pozytywne skutki społeczne. Obecnie powszechna jest wiedza o tym, że także zwierzęta odczuwają przywiązanie do swoich właścicieli, są w stanie odczuwać strach i cierpienie. Prowadzenie egzekucji komorniczej ze zwierząt domowych – nie przedstawiających przecież wartości materialnej pozwalającej zaspokoić znaczne roszczenie pieniężne – utraciło akceptację społeczną. Wprowadzenie projektowanej zmiany będzie miało pozytywny wydźwięk społeczny.

Również w przypadku zwierząt gospodarskich, szczególnie w środowisku rolniczym, zmiana zostanie odebrana nader pozytywnie. Rolnicy najlepiej zdają sobie sprawę z wartości zwierząt gospodarskich, które pielęgnują i użytkują, a stanowią ich źródło dochodu, przy

jednoczesnej świadomości skali utraty wartości takiego zwierzęcia w momencie przeprowadzenia z niego egzekucji komorniczej.

2) Skutki gospodarcze

Projektowane regulacje będą miały pozytywne skutki gospodarcze. Dłużnicy, wobec których jest obecnie przeprowadzona egzekucja ze zwierząt gospodarskich, zostają de facto pozbawieni narzędzi pracy, które mogłyby im w dalszym czasie posłużyć do uzyskania dochodu umożliwiającego spłatę zadłużenia. Po zmianie przepisów będą mieli większe szanse na wyjście z zadłużenia, a ich zwierzęta nie stracą na wartości podczas egzekucji komorniczej.

Zwierzęta gospodarcze znacznie tracą bowiem na wartości z chwilą egzekucji komorniczej. Warto także podkreślić, że zajęcia takie stanowią nieistotny z punktu widzenia wierzycieli margines egzekucji komorniczych, dlatego wprowadzenie proponowanego wyłączenia nie będzie miało negatywnego wpływu na skuteczność egzekucji komorniczych, a tym samym na interesy gospodarcze wierzycieli. Ustawa nie wpłynie także ani na sektor dużych, ani mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

3) Skutki finansowe

Projekt ustawy nie pociąga za sobą obciążenia sektora finansów publicznych, budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Proponowane regulacje nie wymagają nakładów finansowych.

4. Informacje dodatkowe

Projekt nie był poddawany formalnym konsultacjom społecznym.

Projekt nie zawiera przepisów określających zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej. Wdrożenie projektowanych przepisów nie spowoduje wzrostu obciążeń administracyjnych mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców. Projekt ustawy jest zgodny z przepisami ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236, 1222).

Projekt nie zawiera przepisów regulacyjnych i nie określa wymogów dotyczących świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 334). Projektowana ustawa nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowana ustawa nie zawiera przepisów technicznych i nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597). Projektowana ustawa nie wymaga wydawania aktów wykonawczych.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR)
projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Przemysław Wipler

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań

Projekt ustawy ma na celu:

- 1) zmianę archaicznego brzmienia przepisu art. 829 pkt 3 k.p.c., który wyłącza z egzekucji komorniczej pojedyncze zwierzęta hodowlane, dawniej wykorzystywane do zaspokojenia potrzeb żywieniowych;
- 2) wyłączenie z egzekucji komorniczej wszystkich zwierząt poprzez ustanowienie takiego wyłączenia w art. 829 pkt 3 k.p.c.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

- **Nie**

Nie ma możliwości podjęcia alternatywnych, w stosunku do projektowanych rozwiązań, działań umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Wśród głównych przewidywanych skutków prawnych wskazać należy przede wszystkim:

- 1) dostosowanie obowiązujących przepisów do dzisiejszych realiów społecznych i gospodarczych, bowiem w aktualnym brzmieniu art. 829 pkt 3 k.p.c. jest co do zasady bezprzedmiotowy;

- 2) zapewnienie poczucia bezpieczeństwa właścicielom zwierząt domowych i gospodarskich oraz samym zwierzętom.

Projekt zakłada, że ustawa wejdzie w życie 1 miesiąc po jej ogłoszeniu, co jest zgodne z zasadą odpowiedniego vacatio legis.

Projektowane rozwiązania są spójne z dotychczasowymi regulacjami pod kątem systemowym i terminologicznym.

Proponowane rozwiązania są zgodne z Konstytucją RP.

Projektowana ustawa nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Projektowana zmiana będzie miała pozytywne skutki społeczne. Obecnie powszechna jest wiedza o tym, że także zwierzęta odczuwają przywiązanie do swoich właścicieli, są w stanie odczuwać strach i cierpienie. Prowadzenie egzekucji komorniczej ze zwierząt domowych – nie przedstawiających przecież wartości materialnej pozwalającej zaspokoić znaczne roszczenie pieniężne – utraciło akceptację społeczną. Wprowadzenie projektowanej zmiany będzie miało pozytywny wydźwięk społeczny.

Również w przypadku zwierząt gospodarskich, szczególnie w środowisku rolniczym, zmiana zostanie odebrana nader pozytywnie. Rolnicy najlepiej zdają sobie sprawę z wartości zwierząt gospodarskich, które pielęgnują i użytkują, a stanowią ich źródło dochodu, przy jednoczesnej świadomości skali utraty wartości takiego zwierzęcia w momencie przeprowadzenia z niego egzekucji komorniczej. Wśród skutków społecznych wskazać należy wskazać także zwiększenie zaufania obywateli od Państwa.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Projektowane regulacje będą miały pozytywne skutki gospodarcze. Dłużnicy, wobec których jest obecnie przeprowadzona egzekucja ze zwierząt gospodarskich, zostają de facto pozbawieni narzędzi pracy, które mogłyby im w dalszym czasie posłużyć do uzyskania dochodu umożliwiającego spłatę zadłużenia. Po zmianie przepisów będą mieli większe szanse na wyjście z zadłużenia, a ich zwierzęta nie stracą na wartości podczas egzekucji komorniczej.

Zwierzęta gospodarcze znacznie tracą bowiem na wartości z chwilą egzekucji komorniczej. Warto także podkreślić, że zajęcia takie stanowią nieistotny z punktu widzenia wierzycieli margines egzekucji komorniczych, dlatego wprowadzenie proponowanego wyłączenia nie będzie miało negatywnego wpływu na skuteczność egzekucji komorniczych, a tym samym na interesy gospodarcze wierzycieli. Ustawa nie wpłynie także ani na sektor dużych, ani mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Projekt ustawy nie pociąga za sobą obciążenia sektora finansów publicznych, budżetu państwa ani budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Nie dotyczy.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

- Nie

Projekt nie zawiera przepisów technicznych, zatem nie podlega procedurze notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- Nie

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- Nie

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

- Nie

Warszawa, 7 marca 2025 r.

BEOS-WPEiM-336/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-III.020.43.2025
Data wpływu 07.03.2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Przemysław Wipler)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zakłada zmianę art. 829 pkt 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego¹ (dalej: k.p.c.). Art. 829 pkt 3 k.p.c. przewiduje wyłączenie spod egzekucji sądowej tylko pewnej kategorii zwierząt: „jednej krowy lub dwóch kóz albo trzech owiec potrzebnych do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów”. Zgodnie z projektem spod egzekucji sądowej wyłączone będą wszystkie zwierzęta.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie jednego miesiąca od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii, o których mowa w projekcie ustawy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projekt ustawy nie zawiera przepisów objętych prawem UE.

¹ Dz. U. z 2024 poz. 1568, ze zm.

4. Konkluzja

Przedmiot poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Autor:

Dorota Olejniczak
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 7 marca 2025 r.

BEOS-WPEiM-337/25

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. ...SPS-III.020.43.2025

Data wpływu ...07.03.2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Przemysław Wipler) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt ustawy zakłada zmianę art. 829 pkt 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego¹ (dalej: k.p.c.). Art. 829 pkt 3 k.p.c. przewiduje wyłączenie spod egzekucji sądowej tylko pewnej kategorii zwierząt: „jednej krowy lub dwóch kóz albo trzech owiec potrzebnych do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów”. Zgodnie z projektem spod egzekucji sądowej wyłączone będą wszystkie zwierzęta.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Autor:

Dorota Olejniczak
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:
Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik
/podpisano elektronicznie/

¹ Dz. U. z 2024 poz. 1568, ze zm.

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Warszawa, 27 marca 2025 r.

BSA I.021.14.2025

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 27 lutego 2025 r., SPS-III.020.43.2025, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 622), w świetle którego Sąd Najwyższy może opiniować projekty tylko takich ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego*.

Z poważaniem,

WZ.

prof. dr hab. Joanna Misztal-Konecka
Prezes Sądu Najwyższego
kierujący pracą Izby Cywilnej

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.43.9.2025

Data wpływu 31.03.25r.

BSA I.021.14.2025

Uwagi

do poselskiego projektu ustawy z dnia 21 lutego 2025 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego

I. Uwagi wstępne

1. Niniejsza opinia dotyczy **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego z 21 lutego 2025 r.**, który, pismem z dnia 27 lutego 2025 r. (znak: SPS III.20.43.2025), został przesłany z Kancelarii Sejmu do zaopiniowania przez Sąd Najwyższy ([https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/Projekty/10-RPW-6631-2025/\\$file/10-RPW-6631-2025.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/Projekty/10-RPW-6631-2025/$file/10-RPW-6631-2025.pdf) ; dalej – projekt).
2. **Projekt przewiduje zmianę katalogu zwierząt, które, zgodnie z art. 829 kodeksu postępowania cywilnego (t.jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 1568 zm., dalej - k.p.c.), nie podlegają egzekucji.** W istocie proponuje w nim się znaczne poszerzenie obecnego katalogu zwolnienia spod egzekucji cywilnej zwierząt. Projektowane jest zastąpienie obecnego wyliczenia zwierząt w pkt. 3 art. 829 k.p.c. oraz warunku ich przeznaczenia do wyżywienia dłużnika przez ogólną kategorię „zwierzęta”, bez takiego warunku.

II. Zakładane cele i *ratio legis* nowelizacji

3. W uzasadnieniu podano dwa cele przedmiotowego projektu. Po pierwsze, „zmianę archaicznego brzmienia przepisu art. 829 pkt 3 k.p.c., który wyłącza z egzekucji komorniczej pojedyncze zwierzęta hodowlane, dawniej wykorzystywane do zaspokojenia potrzeb żywieniowych”. W uzasadnieniu wskazano, że art. 829 pkt 3 k.p.c. „w dzisiejszych realiach nie ma racji bytu z uwagi na zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie oraz gospodarce, a także w modelu życia i konsumpcji”. Po drugie, jego celem jest „wyłączenie z egzekucji komorniczej wszystkich zwierząt poprzez ustanowienie takiego wyłączenia w art. 829 pkt 3 k.p.c.”. W uzasadnieniu wskazano, że wyłączenie z egzekucji komorniczej obejmie „wszystkie zwierzęta - w tym zwierzęta domowe i gospodarskie”.
4. Projektodawca w uzasadnieniu wyjaśnia, że „obecnie egzekucja ze zwierząt jest możliwa, pomimo tego, że wartość rynkowa pojedynczego zwierzęcia domowego nie jest znaczna”. Zauważa przy tym, że zasięg projektowanych zmian jest istotny społecznie, ponieważ „aż 52,1% ankietowanych Polaków ma w domu co najmniej jednego psa, a 39,0% – kota”, a „zwierząt domowych nie ma 28,0% pytanym” (za badaniem Biostat z 2024 r., <https://www.biostat.com.pl/sondaz-zwierzeta-domowe-polakow.php>). Dodaje, że „również zwierzęta gospodarskie nie przedstawiają istotnej wartości w przypadku próby prowadzenia z nich egzekucji komorniczej”, a ponadto, iż „egzekucja ze zwierząt gospodarskich jest dla komorników trudna, rzadko w praktyce prowadzona” oraz „zwierzęta te tracą bardzo na wartości w relatywnie krótkim czasie, a sam dłużnik, wobec którego przeprowadzona została egzekucja ze zwierząt gospodarskich, zostaje *de facto* pozbawiony narzędzi pracy, które mogłyby mu w dalszym czasie posłużyć do uzyskania dochodu umożliwiającego spłatę zadłużenia”.
5. Wyjaśniając cel projektowanego brzmienia art. 829 pkt 3 k.p.c., projektodawca zakłada, że „wyłączenie to w oczywisty sposób obejmie przede wszystkim zwierzęta domowe

(głównie psy i koty), a także gospodarskie". Zauważa przy tym, iż egzekucja ze zwierząt gospodarskich „już dziś stanowi margines zajęć komorniczych, a w praktyce oznacza znaczną utratę wartości zajętych zwierząt przy jednoczesnym znacznym ograniczeniu możliwości zarobkowania dłużnika poprzez pozbawienie go zwierząt, z których czerpał dochód”.

W uzasadnieniu projektu podkreślono również, że „zwierzęta odczuwają przywiązanie do swoich właścicieli, są w stanie odczuwać strach i cierpienie”, a „prowadzenie egzekucji komorniczej ze zwierząt domowych – nie przedstawiających przecież wartości materialnej pozwalającej zaspokoić znaczne roszczenie pieniężne – utraciło akceptację społeczną”. Na rzecz przyjęcia proponowanych rozwiązań ma też przemawiać to, że: „Dłużnicy, wobec których jest obecnie przeprowadzona egzekucja ze zwierząt gospodarskich, zostają de facto pozbawieni narzędzi pracy, które mogłyby im w dalszym czasie posłużyć do uzyskania dochodu umożliwiającego spłatę zadłużenia. Po zmianie przepisów będą mieli większe szanse na wyjście z zadłużenia, a ich zwierzęta nie stracą na wartości podczas egzekucji komorniczej”. Jak też okoliczność, że: „Zwierzęta gospodarskie znacznie tracą bowiem na wartości z chwilą egzekucji komorniczej. (...) takie stanowią nieistotny z punktu widzenia wierzycieli margines egzekucji komorniczych, dlatego wprowadzenie proponowanego wyłączenia nie będzie miało negatywnego wpływu na skuteczność egzekucji komorniczych, a tym samym na interesy gospodarcze wierzycieli”.

6. Podsumowując, przedmiotowy projekt obejmuje kilka zagadnień. **Projektodawca po pierwsze akcentuje w nim specyfikę zwierząt domowych i ich więź z domownikami oraz postuluje wyłączenie tej kategorii majątku z egzekucji. Po drugie, neguje ekonomiczny sens prowadzenia egzekucji ze zwierząt gospodarskich i wskazuje jej małe obecne znaczenie w praktyce. Projektowane rozwiązanie o charakterze bardzo ogólnym (bo obejmującym wszystkie zwierzęta) ma, zgodnie z założeniem projektodawcy, zarówno wprowadzić ochronę zwierząt domowych, jak i de facto nie zaszkodzić zbyt wielu wierzycielom, którzy rzadko zaspakajają się ze zwierząt hodowlanych.**

Projektodawca kwestionuje jednocześnie obecne rozwiązanie zawarte w art. 829 pkt 3 k.p.c., uznając za niedoniosłe i niepotrzebne w obecnych realiach społecznych wyłączenie spod egzekucji określonej w nim małej liczby zwierząt, o ile są one potrzebne do wyżywienia dłużnika lub jego rodziny. Zniesienie obecnego rozwiązania skutkuje niejako „zwolnieniem miejsca” w tak oznaczonym przepisie, które ma być, w świetle projektu, wypełnione rozwiązaniem o innej, sygnalizowanej wyżej, treści.

III. Obecny stan normatywny z perspektywy celów projektu

7. Dla dokonania oceny przedmiotowego projektu potrzebne jest uwzględnienie normatywnego kontekstu postulowanej zmiany. **W świetle art. 844[1] k.p.c., co do zasady do egzekucji ze zwierząt stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące egzekucji z ruchomości, jeżeli nie jest to sprzeczne z przepisami dotyczącymi ochrony zwierząt** (w tym ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt; t.jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1580; dalej – ustawa o ochronie zwierząt). Wśród tych przepisów znajduje się nie jedno, ale kilka rozwiązań dotyczących egzekucji ze zwierząt. Dla ich oceny znaczenie ma też praktyka komornicza, jak też interpretacja postulowana w doktrynie. W powyższym uzasadnieniu nie przedstawiono całościowo specyfiki egzekucji ze zwierząt. Nie odniesiono się w szczególności do skutków i kontekstu projektowanej zmiany względem, innych niż art. 829 pkt 3 k.p.c., przepisów dotyczących takiej egzekucji.

Zgodnie z art. 829 pkt 3 k.p.c., którego zmianę przewiduje projekt, egzekucji nie podlegają „jedna krowa lub dwie kozy albo trzy owce potrzebne do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów”. Kodeks reguluje jednak egzekucję sądową ze zwierząt nie tylko w tym przepisie, objętym projektowaną zmianą. W uzasadnieniu przedmiotowego projektu nie zostały uwzględnione pozostałe przepisy kodeksowe (wcześniej – rozporządzenia wykonawczego), które też wyraźnie odnoszą się do zwierząt. Mimo, że część ich treści zmierza do minimalizacji problemów, które zauważa projektodawca (tj. ograniczenia ryzyka ekonomicznego znacznego spadku wartości stada, zachowaniu potencjału dalszej produkcji rolnej oraz nieodpowiedniego traktowania zajętych zwierząt). Niezależnie od wyłączenia z egzekucji, przewidzianego w art. 829 k.p.c. (którego dotyczy przedmiotowa nowelizacja), ustawodawca (od 2.12.2021 r.) reguluje bowiem omawiane zagadnienie też art. 829[1] i art. 829[2] k.p.c.

8. Zwierzęta w obecnym stanie normatywnym nie podlegają egzekucji nie tylko, kiedy są one „potrzebne do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny” w zakresie przewidzianym w art. 829 pkt 3 k.p.c., którego dotyczy projekt (tj. jedna krowa lub dwie kozy albo trzy owce wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów), ale również w znacznie szerszym zakresie (określonym liczbowo i funkcjonalnie) w sytuacji wykorzystywania ich do działalności rolniczej. Nowelizacją dokonaną przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. (Dz.U. poz. 2289) z dniem 10 stycznia 2022 r. zakres zwolnienia spod egzekucji zwierząt został bowiem w kodeksie znacznie rozbudowany. Wcześniej podobne rozwiązania były przewidziane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 5 lipca 2017 r. w sprawie określenia przedmiotów należących do rolnika prowadzącego gospodarstwo, które nie podlegają egzekucji (Dz.U. poz. 1385), wydanym na podstawie art. 830 k.p.c. Przepis ten stanowił, że „Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa oraz Ministrem Finansów określi rozporządzeniem, jakie przedmioty należące do rolnika prowadzącego gospodarstwo nie podlegają egzekucji.”.
9. **W obecnym stanie prawnym w świetle art. 829[2] k.p.c. dodatkowo (w stosunku do zmienianego przepisu), jeżeli dłużnikiem jest rolnik prowadzący gospodarstwo rolne, egzekucji nie podlegają również: stado podstawowe zwierząt gospodarskich (wszystkich gatunków, stanowiących podstawę produkcji zwierzęcej w danym gospodarstwie rolnym), zwierzęta gospodarskie poza stadem podstawowym w okresie ciąży i w okresie odchowu potomstwa oraz młode zwierzęta do określonego wieku (w zależności od gatunku - od 2 do 6 miesięcy), rodziny pszczele, jak też stado użytkowe drobiu oraz zwierzęta futerkowe, co do których hodowca zawarł umowę na dostawę.** To zwolnienie obejmuje też budynki gospodarcze, magazynowe i grunty rolne, niezbędne do hodowli zwierząt w proporcji uzależnionej od wielkości stada podstawowego i niezbędnej nadwyżki inwentarza.
10. **Ponadto, zgodnie z art. 829[2] § 1 k.p.c., egzekucji mogą nie podlegać - ponad powyższe limity - inne zwierzęta, jeżeli są one niezbędne do prowadzenia danego gospodarstwa.** Egzekucji nie podlega w szczególności nadwyżka inwentarza żywego ponad stado podstawowe oraz przedmioty ponad ilości wymienione w art. 829[1] k.p.c., jeżeli komornik, po zasięgnięciu opinii izby rolniczej (ewentualnie opinii biegłego), właściwej ze względu na położenie gospodarstwa rolnego dłużnika, uzna je za niezbędne do prowadzenia tego gospodarstwa. Stosunkowo nowe rozwiązania zawarte w art. 829[1] i art. 829[2] k.p.c. służą zatem zabezpieczeniu prowadzenia dalszej działalności rolniczej przez rolnika prowadzącego gospodarstwo. Na ich tle nie odnosi się do niego wymaganie, żeby te zwierzęta (oraz grunty, budynki i sprzęt) były „potrzebne do wyżywienia dłużnika

i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny". W razie uznania nadwyżki inwentarza żywego ponad stado podstawowe oraz przedmiotów niezbędnych do prowadzenia gospodarstwa rolnego dłużnika komornik umarza postępowanie egzekucyjne.

11. **Prócz tego, w art. 829[3] k.p.c., przewidziano wyłączenie spod egzekucji zajętych zwierząt hodowlanych** (bardzo szerokiej kategorii zgodnie z ustawą z dnia 10 grudnia 2020 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, Dz. U. z 2021 r. poz. 36; dalej – ustawa o organizacji hodowli), **jeżeli nie mogą być sprzedane osobie, która wykaże, że posiada gospodarstwo rolne, w którym istnieją warunki do dalszej hodowli tych zwierząt.** Również ten wymóg sprzedaży zwierząt odpowiedniej osobie (zachowanie „warunków do dalszej hodowli tych zwierząt”) wpisuje się w część postulatów zawartych w uzasadnieniu przedmiotowego projektu.
12. **Z obecnego stanu normatywnego wynika zatem szersze wyłączenie spod egzekucji zwierząt gospodarskich (hodowlanych) niż to w uzasadnieniu przedstawiono jako punkt wyjścia przedmiotowego projektu. *Ratio legis* tego szerszego wyłączenia w art. 829[1] – art. 829[3] k.p.c, odnosi się do zabezpieczenia dalszej działalności rolniczej dłużnika (obowiązanego) oraz do zapewnienia niektórych aspektów odpowiedniego dalszego losu (warunków hodowli) zwierząt. Obecne rozwiązania kodeksowe nie obejmują jednak zwierząt domowych (w tym żyjących w domostwach niezwiązanych z działalnością rolniczą), których sytuacja prawna jest jednym z obszarów przedmiotowego projektu, zmierzającego m.in. do wyraźnego wyłączenia tej podkategorii zwierząt z egzekucji cywilnej.**
13. Podobne rozwiązania i zwolnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji zawarto w art. 8 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.jedn. z 2025 r., poz. 132). W jego świetle nie podlegają egzekucji administracyjnej „jedna krowa lub dwie kozy albo trzy owce, potrzebne do wyżywienia zobowiązanego i będących na jego utrzymaniu członków rodziny, wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów”. Zgodnie z art. 98a tej ustawy, do zwierząt stosuje się odpowiednio przepisy o egzekucji z ruchomości, jeżeli nie jest to sprzeczne z przepisami o ochronie zwierząt.

IV. Interpretacja obecnych przepisów oraz postulaty doktryny

14. **W doktrynie na tle powyższych przepisów wyrażane są różne stanowiska co do zakresu zwierząt, które podlegają egzekucji. Wspólnym mianownikiem większości wypowiedzi jest to, że Autorzy w istocie nie odnoszą pojęcia „zwierzę” z art. 844[1] k.p.c. (a tym samym możliwości prowadzenia egzekucji) do wszystkich kategorii zwierząt na świecie, jak by można wywodzić literalnie z tego przepisu. Ponadto, zwolnienia spod egzekucji niektórych zwierząt jest w części wypowiedzi wywodzone z pozostałych (innych niż zmieniany projektem) punktów art. 829 k.p.c.** Zauważalne jest przy tym powoływanie się na ogólne zmiany stanu normatywnego w ostatnich latach odnośnie do pozycji prawnej zwierząt (których motywy przedstawia M. Nazar, *Normatywna dereifikacja zwierząt – aspekty cywilnoprawne*, [w:] *Prawna ochrona zwierząt*, Lublin 2002, red. M. Mozgawa, s. 134 i n.). W piśmiennictwie wskazuje się generalnie określone kategorie zwierząt, które nie podlegają egzekucji, co obrazują poniższe wypowiedzi. A ponadto – o czym w dalszej

części – przyjmuje się, że w danym stanie faktycznym mogą zachodzić dodatkowe wyjątki, w tym wynikające z potrzeby ochrony zwierząt i więzi emocjonalnych z ich właścicielem. I tak (chronologicznie):

a) D. Zawistowski (*Komentarz do art. 844[1] kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Artykuły 730–1088*, red. H. Dolecki, T. Wiśniewski, Warszawa 2014, Lex) zawęża zakres egzekucji cywilnej do zwierząt hodowlanych.

b) M. Goettel (*Zwierzę jako przedmiot egzekucji*, [w:] M. Goettel, *Sytuacja zwierzęcia w prawie cywilnym*, Warszawa 2013, s. 213 i n.) wskazuje, że nie mogą stanowić przedmiotu egzekucji zwierzęta żyjące w stanie wolnym – zarówno niczyje (ponieważ egzekucja może zostać skierowana jedynie do mienia dłużnika), jak i będące własnością skarbu Państwa (ponieważ taka egzekucja nie jest dopuszczalna w świetle art. 1060 § 1 k.p.c.).

c) H. Pietrkowski (*Komentarz do art. 844[1] kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne*, red. T. Ereciński, Warszawa 2016, Lex) przyjmuje, że stosowanie przepisów o egzekucji z ruchomości do egzekucji ze zwierząt może dotyczyć zwierząt w obiektach zamkniętych (np. w ogrodzie zoologicznym) oraz zwierząt udomowionych.

d) J. Mucha (*Egzekucja ze zwierząt*, [w:] *Ars in vita. Ars in iure. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu*, red. A. Barańska, S. Cieślak, Warszawa 2018, s. 459 i n.) staje na stanowisku, że egzekucja ze zwierząt nie jest ograniczona tylko do kręgowców, ale – o czym niżej – wyłącza jej możliwość w niektórych konkretnych stanach faktycznych z uwagi na osobistą relację między zwierzęciem i jego właścicielem.

e) S. Cieślak (*Komentarz do art. 844[1] kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz. Art. 730–1217*, red. J. Jankowski, Warszawa 2019, Legalis) wskazuje, że dla realizacji celu egzekucji konieczna jest sprzedaż zwierzęcia, stąd przedmiotem egzekucji mogą być jedynie te zwierzęta, które podlegają obrotowi cywilnoprawnemu (tj. zwierzęta gospodarskie, domowe, wykorzystywane do celów rozrywkowych czy widowiskowych), a nie np. zwierzęta dzikie.

f) A. Marciniak (*Komentarz do art. 829 kodeksu postępowania cywilnego*, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Tom IV. Komentarz. Art. 730–1095[1]*, red. A. Marciniak, Warszawa 2020, Legalis) podkreśla, że należące do dłużnika zwierzęta, które nie są wymienione w art. 829 pkt 3 k.p.c. (np. drób, trzoda chlewna, konie, psy i koty), podlegają egzekucji, **chyba że niektóre z nich mogą być zaliczone do przedmiotów niezbędnych do osobistej pracy zarobkowej dłużnika, o których mowa w art. 829 pkt 4 k.p.c. (np. koń pociągowy lub wierzchni, pies stróżujący), albo do przedmiotów niezbędnych ze względu na niepełnosprawność dłużnika lub członków jego rodziny, o których mowa w art. 829 pkt 9 k.p.c. (np. pies przewodnik).**

g) U. Moszczyńska (*Sytuacja prawna zwierzęcia w cywilnym postępowaniu egzekucyjnym*, „Przegląd Prawa Egzekucyjnego”, 2020/8, s. 4 i n.) ogólnie zauważa, że odpowiednie stosowania przepisów o egzekucji z ruchomości uwarunkowane jest tym, żeby nie było to sprzeczne z przepisami o ochronie zwierząt, przez które trzeba szeroko rozumieć nie tylko ustawę o ochronie zwierząt, ale też np. ustawę z dnia 15 stycznia 2015 r. o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (t. jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 465).

15. Szczególnie interesujące są w piśmiennictwie rozważania dotyczące zwierząt będących w konkretnej sytuacji życiowej „towarzyszami człowieka”.

M. Goettel (*Zwierzę jako przedmiot...*, s. 215–216) zwraca uwagę na przypadki istnienia silnej więzi emocjonalnej między człowiekiem a zwierzęciem, które może być postrzegane

jako towarzysz życia danej osoby. **Zauważa przy tym normatywny zakaz narażania zwierzęcia na cierpienie (art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt), zakaz niehumanitarnego traktowania zwierzęcia w sposób nieuwzględniający jego potrzeb (art. 4 ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt) oraz zakaz znęcania się w postaci pozbawienia zwierzęcia styczności z dotychczasowym opiekunem (art. 6 ust. 2 ustawy o ochronie zwierząt).** To prowadzi go do wniosku, że w sytuacji podjęcia próby skierowania egzekucji wobec zwierzęcia, uzasadnione może być powołanie się przez dłużnika na zarzut nadużycia prawa podmiotowego (art. 5 k.c.). **Prezentuje też stanowisko, że egzekucja ze zwierząt będących towarzyszami człowieka jest *de lege lata* wyłączona** (przypis 453).

Do podobnego wniosku dochodzi J. Mucha, twierdząc, że „w istocie rezygnacja z kierowania egzekucji do domowych zwierząt jest potrzebna” (*Egzekucja ze zwierząt...*, s. 471). Autorka akcentuje, że rozłączenie zwierzęcia od człowieka (dłużnika) jest przyczyną cierpienia nie tylko dla człowieka, ale i dla zwierzęcia, a takiego zachowania zakazuje ustawa o ochronie zwierząt. Widzi potrzebę ochrony nie tylko zwierzęcia przed cierpieniem spowodowanym rozłąką z właścicielem, ale też dłużnika (i jego rodziny i innych osób) przed negatywnymi przeżyciami psychicznymi w razie utraty zwierzęcia, a ponadto ochrony wierzyciela przed niepotrzebnym narażeniem na nadmierne przedłużanie egzekucji spowodowane skoncentrowaniem aktywności na czynnościach, które nie doprowadzą do zaspokojenia”. Autorka, szukając uzasadnienia dla odstąpienia od egzekucji w takiej sytuacji, wskazuje kilka powodów. Po pierwsze, można przyjąć, że każde zwierzę, które podpada pod definicję zwierzęcia towarzyszącego (domowego), jest zwolnione od egzekucji. Po drugie, można założyć, że w konkretnej sytuacji zaistnieje indywidualna ocena przypadku przez pryzmat występowania więzi emocjonalnej, uzasadniającej zwolnienie z egzekucji. Dodaje, że także wzgląd ekonomiczny (przeważnie niska wartość ekonomiczna i trudność ze „spieniężeniem” zwierzęcia) wzmacnia tezę, iż egzekucja ze zwierząt towarzyszących człowiekowi jest wyłączona. Zarazem Autorka zauważa, że zwierzęta rasowe mogą przedstawiać znaczną wartość ekonomiczną.

U. Moszczyńska (*Sytuacja prawna zwierzęcia...*, s. 4 i n.) podziela te poglądy oraz odwołuje się do wyraźnych rozwiązań w niektórych obcych systemach prawnych. Przyjmuje, że z **egzekucji wyłączone są - ze względu na istniejącą między nimi a człowiekiem więź - wszystkie zwierzęta domowe rozumiane jako „tradycyjnie” przebywające wraz z człowiekiem w jego domu lub innym odpowiednim pomieszczeniu, utrzymywane przez człowieka w charakterze jego towarzysza (np. psy, koty, kanarki, króliki, chomiki).** **Dodatkowo przyjmuje, że egzekucja wyłączona jest też w przypadku zwierząt niepostrzeganych jako „tradycyjnie” przebywające wraz z człowiekiem w jego domu, kiedy istnieje obustronne przywiązanie ssaków lub ptaków** (np. trzymane w domach świnię, szczury, tchórzofretki, a niekiedy i zwierzęta trzymane poza domem, jak np. konie). Zdaniem Autorki przywiązanie do konkretnego opiekuna nie dotyczy natomiast płazów (np. żab, traszek), gadów (np. jaszczurek, węży, żółwi), ryb (w tym akwariowych), ale w ich przypadku z egzekucji należałoby ponadto wykluczyć zwierzęta nieposiadające wymiernej wartości finansowej, z których egzekucja pozbawiona jest ekonomicznego sensu. Ale już nie hodowanych w celach zarobkowych (odsprzedaży). Za dopuszczalną uznaje egzekucję z hodowanych przez dłużnika psów rasowych z przeznaczeniem do sprzedaży, ponieważ przedstawiają one wartość materialną, która może zaspokoić dłużnika, a poza tym i tak docelowo miały nie przebywać na stałe z dłużnikiem.

Autorka (*tamże*, s. 26 i n.) zauważa przy tym, że **podobne względy leżą u podstaw następujących rozwiązań zagranicznych:**

- w prawie austriackim nie podlegają zajęciu zwierzęta domowe o wartości do 750 euro, z którymi łączy człowieka więź emocjonalna, a także określony limit zwierząt gospodarskich, (krowa mleczna lub według wyboru dłużnika dwie świnie, kozy lub owce), jeżeli są one konieczne do wyżywienia dłużnika lub mieszkających razem z nim we wspólnym gospodarstwie domowym członków rodziny;
 - w prawie czeskim nie podlegają egzekucji zwierzęta domowe, które nie są hodowane głównie do celów zarobkowych;
 - w prawie niemieckim zwierzęta trzymane w domu i nieprzeznaczone do celów zarobkowych nie podlegają zajęciu, ale na wniosek wierzyciela sąd zezwala na zajęcie w razie wysokiej wartości zwierzęcia, jeżeli brak zajęcia oznaczałoby dla wierzyciela nieuzasadnioną dolegliwość, a przy tym bierze się pod uwagę potrzeby ochrony zwierząt i uzasadnionych interesów dłużnika;
 - w prawie francuskim wyłączone z egzekucji są - niezbędne do życia i pracy dłużnika oraz jego rodziny - zwierzęta domowe oraz stróżujące, a także zwierzęta przeznaczone do utrzymania dłużnika.
- 16.** Dążenia projektodawcy do wyraźnego uregulowania zwolnienia z egzekucji zwierząt domowych wpisują się więc w interpretację art. 829 k.p.c., przyjmowaną przez część doktryny. W tym wykładnię: pkt. 1 („niezbędne dla dłużnika i jego domowników”), pkt. 4 („niezbędne do osobistej pracy zarobkowej dłużnika”), pkt. 6 („codziennego użytku, które mogą być sprzedane tylko znacznie poniżej ich wartości, a dla dłużnika mają znaczną wartość użytkową”) i pkt. 9 („niezbędne ze względu na niepełnosprawność dłużnika lub członków jego rodziny”) art. 829 k.p.c. oraz ogólnych rozwiązań ustawy o ochronie zwierząt. Zakładany przez projektodawcę efekt może być osiągnięty tą drogą w obecnym stanie normatywnym, jednak dodanie takiej generalnej kategorii „zwierząt domowych” do wyliczenia zawartego w art. 829 pkt 3 k.p.c. czyniłoby stan normatywny bardziej klarowny, a ochronę zwierząt bardziej przewidywalną.
- 17. W praktyce postulaty zmierzające do wyłączenia z egzekucji zwierząt domowych, nie zawsze były realizowane.** Świadczy o tym chociażby relacja prasowa z 2012 r., z której wynika, że prowadzono egzekucję z psa domowego (<https://www.wprost.pl/zycie/386341/komornik-nie-zlicytuje-psa.html>), wskazując, że taki był pisemny wniosek wierzyciela, którym komornik jest związany, a ponadto zajęcie psa może poprawić skuteczność egzekucji i emocjonalnie mobilizować do uiszczenia długu (<https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/komornik-nie-decyduje-czy-licytowac-psa,175775.html>). Istnieje przy tym prawdopodobieństwo, że był to jednostkowy przypadek, bo kolejne relacje prasowe przyniosły informację, że izby komornicze zobowiązały się następnie do zarekomendowania swoim członkom odstępowania od zajmowania zwierząt domowych (za: M. Goettel, *Zwierzę jako przedmiot egzekucji...*, s. 215, przyp. 453).

V. Wnioski końcowe

- 18. Projekt w przedłożonym kształcie, skutkującym generalnym wyłączeniem z egzekucji cywilnej wszystkich zwierząt, częściowo rodzi zastrzeżenia, a częściowo (odnośnie do poszerzenia zakresu zwolnienia) zasługuje na aprobatę.**
- 19.** Przy dokonywaniu końcowej oceny przedmiotowego projektu, należy odwołać się do różnych kategorii zwierząt, które zostały wyróżnione w ustawach, tj. wskazać różnice także z perspektywy wartości ekonomicznej i interesów wierzyciela, między następującymi podzakresami:

- zwierzęta domowe, które tradycyjnie przebywają z człowiekiem w jego domu lub innym odpowiednim pomieszczeniu, utrzymywane przez człowieka w charakterze towarzyszy (art. 4 pkt 17 ustawy o ochronie zwierząt);
- zwierzęta gospodarskie (w tym drób, świnie, owce, bydło, koniowate i jeleniowate, a ponadto pszczoły i zwierzęta futerkowe) w rozumieniu ustawy o organizacji hodowli;
- zwierzęta wykorzystywane do celów specjalnych, których profesjonalna tresura oraz używanie odbywa się na podstawie odrębnych przepisów, regulujących szczegółowe zasady działania jednostek Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Agencji Wywiadu, Policji, Straży Granicznej i innych formacji podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, Krajowej Administracji Skarbowej, ratownictwa oraz regulujących zasady szkolenia i wykorzystania psów-przewodników osób ociemniałych (art. 4 pkt 20 ustawy o ochronie zwierząt); oraz
- zwierzęta wolno żyjące (dzikie), które nie są udomowione i żyją w warunkach niezależnych od człowieka (art. 4 pkt 20 ustawy o ochronie zwierząt).

- 20.** Zasadny jest postulat wyłączenia z egzekucji zwierząt domowych (tj. wycinkowy skutek w stosunku do tego, który całościowo wynika z nowelizacji w zaproponowanym kształcie). Możliwe są przy tym dwa warianty realizacji tego postulatu dotyczącego zwierząt domowych (co można odnieść też do zwierząt stróżujących). Warta rozważenia byłaby albo nowelizacja, która nie polegałaby na odniesieniu zwolnienia z egzekucji do zwierząt w ogólności, ale polegałaby na wyraźnym dookreśleniu, że zwolnienie obejmuje „zwierzęta domowe”. Takie ujęcie oznaczałoby zwolnienie obejmujące zarówno zwierzęta hodowlane w zakresie mniejszym niż określony w art. 829[1] – art. 829[2] k.p.c., jak i zwierzęta domowe. Na przykład psy i koty oraz drobne gryzonie, pod warunkiem, że istnieje między nimi a dłużnikiem lub domownikami stosowna więź i nie są one trzymane w domostwie w celach zarobkowych. Można byłoby rozważyć także inny wariant takiej nowelizacji, polegający na uzupełnieniu obecnego katalogu zwierząt w pkt. 3 art. 829 k.p.c. o sztuki drobiu, potrzebne do wyżywienia dłużnika i jego rodziny, a ponadto – co istotniejsze – na poszerzeniu tego katalogu o kategorię zwierząt domowych w rozumieniu art. 4 pkt 17 ustawy o ochronie zwierząt.
- 21.** Zasadniczą wątpliwość rodzi natomiast to, że przewidziane w projekcie określenie „zwierzęta” (a za nim – zakres zwolnienia z egzekucji), jest bardzo obszerne. Obejmuje bowiem nie tylko zwierzęta domowe, zwierzęta wykorzystywane do celów specjalnych oraz zwierzęta dzikie, ale też np. duże stada zwierząt gospodarskich, które miałyby zostać wyłączone z egzekucji cywilnej. Brak przy tym jest merytorycznych argumentów za całkowitym wyłączeniem z egzekucji wszystkich zwierząt, w tym składających się na duże przemysłowe gospodarstwa rolne (np. gospodarstwo mleczarskie, ferma drobiu lub stadnina koni arabskich). W każdym razie argumenty podane w uzasadnieniu projektu nie przemawiają za taką nowelizacją. Ponadto, w uzasadnieniu nie zauważa się, że w kolejnych (w stosunku do zmienianego artykułu) przepisach kodeksu zawarte zostały dalsze rozwiązania dotyczące zwierząt rolniczych. Przedmiotowa nowelizacja nie jest spójna zwłaszcza z art. 829[1] – art. 829[3] k.p.c. Projektowana zmiana się do nich nie odnosi (np. konsekwentnie zakładając ich skreślenie jako niepotrzebnych), mimo że stanowią one zagadnienie ściśle powiązane, a w razie przyjęcia nowelizacji traciłyby *de facto* rację bytu.
- 22.** **Nie jest przy tym przekonująca, zawarta w uzasadnieniu przedmiotowego projektu teza, że w dzisiejszej sytuacji społeczno-gospodarczej nie jest potrzebne zwolnienie przewidziane art. 829 pkt 3 k.p.c., którego celem jest zapewnienie czasowego wyżywienia dłużnika lub jego rodziny.** Również w stanie normatywnym, w którym osobne przepisy dotyczą wyłączenia z egzekucji zwierząt w gospodarstwach rolnych (w tym stad) – praktyczne i merytoryczne znaczenie ma

rozwiązanie przewidujące, że określona liczba zwierząt nie podlega egzekucji, jeżeli jest „potrzebna do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny”.

Obecne brzmienie art. 829 pkt 3 k.p.c. może być przedmiotem krytyki, ale z innego względu niż przedstawia to projektodawca w uzasadnieniu. Wyliczenie zawarte w tym przepisie uznać trzeba za niepełne, ponieważ nie obejmuje np. drobiu, którego hodowla może być w praktyce istotniejsza z tego, nie ocenianego krytycznie, względu. Podzielić trzeba pogląd, że przepis został skonstruowany nazbyt kazuistycznie i bezzasadnie nie uwzględnia innych zwierząt będących dla dłużnika i jego rodziny źródłem wyżywienia, np. drobiu zapewniającego jaja (M. Goettel, *Zwierzę jako przedmiot...*, s. 218). Stąd uzasadnione byłoby uzupełnienie kodeksowego wyliczenia o inne gatunki zwierząt, w szczególności kury, kaczki i gęsi.

23. Projektowane rozwiązanie, zakładające wyłączenie wszelkich zwierząt spod egzekucji, idzie zbyt daleko w deklarowanej ochronie zwierząt oraz nieproporcjonalnie służy interesom dłużnika (obowiązane) kosztem interesów wierzyciela i obrotu cywilnoprawnego jako takiego. Podzielić trzeba natomiast pogląd, zawarty w uzasadnieniu projektu, że szczególnego traktowania normatywnego wymagają zwierzęta domowe, które nie są wyraźnie wyliczone w obecnym katalogu zwolnień z egzekucji w art. 829 k.p.c.

24. Projekt częściowo ocenić należy pozytywnie. Zgodzić się można z postulatem, żeby wyłączone z egzekucji były co do zasady zwierzęta domowe. Takie rozwiązanie można uzasadnić ich specyfiką, w tym przywiązaniem osobistym i więzią z domownikiem, a ponadto ich niewielką wartością ekonomiczną. Bywa ono *de lege lata* przyjmowane w doktrynie, jak też pojawia się w praktyce komorniczej. Wynika ono ze złożonej interpretacji, w tym uwzględnienia ducha ustawy o ochronie zwierząt, a nie z literalnego brzmienia k.p.c. Lepszej ochronie zwierząt domowych i ich właścicieli będących dłużnikami, przy minimalnie gorszym traktowaniu wierzycieli, służyłoby rozwiązanie – które można odczytać z uzasadnienia przedmiotowego projektu – polegające na wyraźnym wyłączeniu zwierząt domowych z egzekucji cywilnej (jak też, konsekwentnie, administracyjnej). Z podobnych względów, jak też ze względu na dodatkowe okoliczności wynikające z celów działalności poszczególnych służb i unikalnych kompetencji wyszkolonych zwierząt, podzielić można też pogląd o potrzebie zwolnienia spod egzekucji zwierząt wykorzystywanych do celów specjalnych.

25. Brak natomiast podobnych argumentów za objęciem zwolnieniem z egzekucji wszystkich zwierząt, w szczególności zwierząt hodowlanych w dużych przedsiębiorstwach rolnych w liczbie przekraczającej limity i bez warunku konsultacji z izbą rolniczą, co przewidują art. 829[1] - art. 829[3] k.p.c. W szczególności, w razie przemysłowej hodowli dużych stad zwierząt może wystąpić sytuacja, w której zagwarantowany jest ich dobrostan po sprzedaży egzekucyjnej (np. prowadzeniu działalności rolniczej przez nowego właściciela w sposób nieróżniący się znacznie od dotychczasowego oraz przy zachowaniu „warunków do dalszej hodowli tych zwierząt”, o czym mowa w art. 829[3] k.p.c.). Dla ochrony dalszego potencjału produkcyjnego rolnika oraz dla zabezpieczenia jakości traktowania zwierząt, a jednocześnie dla zabezpieczenia możliwości egzekucji długu i interesów wierzyciela, bardziej odpowiednie są obecne rozwiązania kodeksowe (wcześniej zawarte w rozporządzeniu).

26. Trzeba też zasygnalizować ogólniejszą kwestię, jaką jest brak spójności przedmiotowego projektu z rozwiązaniami postępowania egzekucyjnego w administracji, które w obecnym stanie normatywnym są identyczne jak rozwiązania postępowania cywilnego. Przyszłe zmiany, prowadzące do szerszego

wyłączenia zwierząt z egzekucji (np. całej kategorii zwierząt domowych), powinny być wprowadzane kompleksowo, a tym samym obejmować nie tylko egzekucyjne postępowanie cywilne, ale też egzekucyjne postępowanie administracyjne.

BEOS-330/25

Warszawa, 1 kwietnia 2025 r.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-III.020.43.10.2025

Data wpływu 01.04.2025

dot RPW/6631/2025

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie oceny skutków regulacji poselskiego projektu ustawy
o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego
(przed nadaniem numeru druku)¹**

Na podstawie art. 34 ust. 9a uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Problem, który zamierzają rozwiązać Wnioskodawcy

Zgodnie z uzasadnieniem projektu i deklarowanymi skutkami regulacji (DSR) proponowana ustawa służy rozwiązaniu problemu, jakim jest funkcjonowanie w systemie prawnym archaicznego przepisu ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego² (dalej: k.p.c.). Przepis art. 829 pkt 3 k.p.c. w obowiązującym brzmieniu przewiduje wyłączenie spod egzekucji świadczeń pieniężnych w cywilnym postępowaniu sądowym „jednej krowy lub dwóch kóz albo trzech owiec potrzebnych do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków jego rodziny wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów”. Drugim problemem, którego rozwiązaniu ma służyć proponowana ustawa, jest możliwość prowadzenia egzekucji komorniczej ze zwierząt zarówno domowych, jak i gospodarskich. Zdaniem Wnioskodawców egzekucja komornicza ze zwierząt z jednej strony powoduje znaczące obniżenie wartości rynkowej zwierzęcia, a z drugiej strony pozbawia dłużnika narzędzi pracy, co może skutkować niemożnością spłaty zadłużenia.

¹ Projekt ustawy znajduje się w wykazie projektów wniesionych, którym nie został nadany jeszcze numer druku sejmowego (numer w wykazie: RPW/6631/2025), przedstawiciel Wnioskodawców: poseł Przemysław Wipler.

² Dz. U. z 2024 poz. 1568, ze zm.

II. Rozwiązanie rekomendowane przez Wnioskodawców

Projekt wprowadza zmiany w katalogu wyłączeń przedmiotowych spod egzekucji sądowej, proponując zmianę brzmienia art. 829 pkt 3 k.p.c. Zgodnie z projektem spod egzekucji wyłączone będą zwierzęta. Obecnie wyłączona spod egzekucji jest tylko określona kategoria zwierząt (zob. pkt I opinii).

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie jednego miesiąca od dnia ogłoszenia.

III. Inne rozwiązania rozważane przez Wnioskodawców

Wnioskodawcy nie rozważali alternatywnych rozwiązań.

IV. Rozwiązania przyjmowane w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE

W większości państw członkowskich UE przepisy regulujące dokonywanie egzekucji w postępowaniu cywilnym przewidują ograniczania przedmiotowe odnoszące się do zwierząt. Zakres tych ograniczeń różni się w poszczególnych państwach.

W niektórych państwach przepisy przewidują wyłączenie spod egzekucji pewnych gatunków zwierząt w określonej liczbie. Na przykład w Austrii zgodnie z § 250 ust. 4 kodeksu postępowania egzekucyjnego³ nie podlegają zajęciu, poza zwierzętami domowymi nieprzeznaczonymi do sprzedaży, z którymi istnieje więź emocjonalna, także krowa mleczna lub, według wyboru dłużnika, dwie świny, kozy lub owce, jeżeli zwierzęta te są niezbędne do wyżywienia dłużnika lub członków rodziny mieszkających z nim w tym samym gospodarstwie domowym, a także zapasy paszy i ściółki na cztery tygodnie. W Bułgarii, zgodnie z art. 444 kodeksu postępowania cywilnego⁴, nie podlega zajęciu, w przypadku hodowców zwierząt gospodarskich, bydło wykorzystywane do pracy, w szczególności dwie sztuki bydła pociągowego, krowa, po pięć sztuk owiec i kóz oraz dziesięć sztuk drobiu domowego, wraz z paszami niezbędnymi do ich nakarmienia aż do czasu kolejnych żniw lub wypasu. Na Łotwie, zgodnie z załącznikiem 1 do prawa postępowania cywilnego⁵, zajęciu nie podlegają jedna krowa lub koza i jedna świnia na rodzinę

³ Gesetz vom 27. Mai 1896, über das Executions- und Sicherungsverfahren (Exekutionsordnung – EO), tekst w j. niemieckim:

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001700> [wszystkie źródła internetowe cytowane w niniejszej opinii zostały sprawdzone 1 IV 2025 r.].

⁴ Граждански процесуален кодекс, tekst w j. bułgaskim: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135558368>, tłumaczenie za portalem e-Justice, https://e-justice.europa.eu/topics/court-procedures/civil-cases/recognition-enforcement-court-decisions/how-enforce-court-decision/bg_pl.

⁵ Civilprocesa likums, Latvijas Vistnesis, 326/330, 03 XI 1998; tekst w j. łotewskim: <https://likumi.lv/ta/id/50500-civilprocesa-likums>, tłumaczenie na j. angielski: Civil Procedure Law, <https://likumi.lv/ta/en/en/id/50500-civil-procedure-law>; informacje na portalu e-Justice: https://e-justice.europa.eu/topics/court-procedures/civil-cases/recognition-enforcement-court-decisions/how-enforce-court-decision/lv_pl.

oraz pasza w ilości niezbędnej do ich wykarmienia do kolejnych zbiorów lub do chwili, w której można będzie je wypasać⁶.

W części państw przepisy sformułowane są w sposób bardziej ogólny i przewidują wyłączenie spod egzekucji zwierząt, które są niezbędne dłużnikowi do utrzymania siebie i swojej rodziny. Na przykład w Estonii, zgodnie z § 66 kodeksu postępowania egzekucyjnego⁷, w postępowaniu egzekucyjnym nie można zająć ani sprzedać m.in. w przypadku osób prowadzących działalność rolniczą – urządzeń gospodarstwa rolnego, zwierząt gospodarskich, nawozów i produktów podstawowych, które są niezbędne dłużnikowi do utrzymania siebie i swojej rodziny do następnych zbiorów. Podobnie we Francji, zgodnie z art. L112-2 w zw. z art. R112-2 pkt 15 kodeksu cywilnego postępowania egzekucyjnego⁸, wyłączone spod egzekucji są zwierzęta przeznaczone do zapewnienia utrzymania dłużnikowi, a także przedmioty niezbędne do ich hodowli. W Niemczech, zgodnie z § 811 ust. 1 pkt. 8 b) kodeksu postępowania cywilnego⁹ z zajęcia wyłączone są zwierzęta niezbędne do prowadzenia działalności zarobkowej przez dłużnika lub osobę, z którą mieszka we wspólnym gospodarstwie domowym, a także żywność i ściółka niezbędne dla tych zwierząt. W Rumunii, zgodnie z art. 727 kodeksu postępowania cywilnego¹⁰, jeżeli dłużnik prowadzi wyłącznie działalność rolniczą, egzekucji nie podlegają żywność niezbędna do kolejnych zbiorów, zwierzęta zapewniające środki utrzymania i pasza niezbędna dla tych zwierząt do kolejnych zbiorów¹¹.

W niektórych państwach przepisy postępowania cywilnego przewidują wyłączenie spod zajęcia zwierząt towarzyszących. Sytuacja taka występuje np. w Austrii (por. wyżej). Również w Belgii, zgodnie z art. 1408 ust. 1 pkt. 1 kodeksu postępowania cywilnego¹², zwierzęta takie wyłączone są spod egzekucji. W Czechach, zgodnie z § 322 kodeksu postępowania cywilnego¹³, egzekucji nie podlegają w szczególności m.in. rzeczy będące własnością pozwanego, które są mu potrzebne do zaspokojenia potrzeb materialnych jego samego i członków jego rodziny lub do prowadzenia działalności zawodowej, a także inne rzeczy, których sprzedaż byłaby sprzeczna z zasadami moralnymi – obejmują one m.in. zwierzęta domowe, które nie są hodowane głównie do celów zarobkowych i które służą jako

⁶ Informacje na portalu e-Justice, op. cit.

⁷ *Täitemenetluse seadustik*, RT I 2005, 27, 198, tekst w j. estońskim: <https://www.riigiteataja.ee/akt/TMS>, tłumaczenie na j. angielski: *Code of Enforcement Procedure*, <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/523012025002/consolide>.

⁸ *Code des procédures civiles d'exécution*, tekst w j. francuskim: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000025024948/.

⁹ *Zivilprozessordnung*, BGBl. I S. 3202; 2006 I S. 431; 2007 I S. 1781, tekst w j. niemieckim: <https://www.gesetze-im-internet.de/zpo/index.html>, tłumaczenie na j. angielski: *Code of Civil Procedure*, https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.html#p2878.

¹⁰ *Codul de procedură civilă din 1 iulie 2010*, tekst w j. rumuńskim: <https://legislatie.just.ro/public/detaliidocument/140271>.

¹¹ Informacje na portalu e-Justice: https://e-justice.europa.eu/topics/court-procedures/civil-cases/recognition-enforcement-court-decisions/how-enforce-court-decision/ro_pl.

¹² *Code judiciaire*, tekst w j. francuskim:

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/article.pl?language=fr&lg_txt=f&type=&sort=&numac_search=&cn_search=1967101005&caller=SUM&&view_numac=1967101005n#LNK0014.

¹³ *Občanský soudní řád*, 99/1963 Sb., tekst w j. czeskim: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99>.

towarzysz człowieka¹⁴. W Estonii, zgodnie z § 67 kodeksu postępowania egzekucyjnego nie można zająć zwierząt domowych posiadanych w celach niehandlowych. Na wniosek wierzyciela sąd może zezwolić na zajęcie zwierzęcia o wysokiej wartości, jeżeli zakaz zajęcia w istotny sposób narusza interesy wierzyciela, które są nadrzędne względem interesów związanych z ochroną zwierzęcia lub prawnie uzasadnionych interesów dłużnika¹⁵. We Francji zgodnie z art. L112-2 w połączeniu z art. R112-2 pkt 14 kodeksu cywilnego postępowania egzekucyjnego, wyłączone spod egzekucji są zwierzęta domowe i stróżujące. W Holandii, zgodnie z art. 447 kodeksu postępowania cywilnego¹⁶, zajęciu nie podlegają zwierzęta towarzyszące dłużnika i członków gospodarstwa domowego należących do jego rodziny, a także przedmioty niezbędne do opieki nad tymi zwierzętami. Również w Niemczech, zgodnie z § 811 ust. 1 pkt. 8a kodeksu postępowania cywilnego, z zajęcia wyłączone są zwierzęta dłużnika lub osoby, z którą mieszka we wspólnym gospodarstwie domowym, jeśli nie trzyma ich w celach zarobkowych, a także żywność i ściółka niezbędne dla tych zwierząt. Jednocześnie zgodnie z § 811 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego na wniosek wierzyciela sąd może zezwolić na zajęcie takiego zwierzęcia, jeżeli ma ono wysoką wartość i wyłączenie jego spod egzekucji byłoby tak niekorzystne dla wierzyciela, że nie można go uzasadnić względami dobrostanu zwierzęcia czy uzasadnionym interesem dłużnika¹⁷.

W ankietach przesłanych w ramach konsultacji społecznych dotyczących analizowanego projektu nie odniesiono się do konkretnych rozwiązań przyjmowanych w innych państwach, w szczególności państwach członkowskich OECD/UE.

V. Skutki prawne projektowanej ustawy

Projektowana ustawa przewiduje wyłączenie ogólnej kategorii „zwierząt” spod egzekucji sądowej w drodze nowelizacji art. 829 pkt 3 k.p.c., przepisu, który w prawie polskim określa katalog przedmiotów i dóbr nie podlegających egzekucji w wypadku egzekucji świadczeń pieniężnych w postępowaniu cywilnym.

Należy wskazać, że w świetle obowiązującego stanu prawnego, w szczególności ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt¹⁸, zwierzęta jako istoty żyjące, zdolne do odczuwania cierpienia, nie są rzeczami, zaś ludzie winni otaczać je poszanowaniem, ochroną i opieką. Jednocześnie, w świetle art. 829 pkt 3 k.p.c., zwierzęta – z wyłączeniem „jednej krowy lub dwóch kóz albo trzech owiec potrzebnych do wyżywienia dłużnika i będących na jego utrzymaniu członków

¹⁴ Informacje na portalu e-Justice: https://e-justice.europa.eu/topics/court-procedures/civil-cases/recognition-enforcement-court-decisions/how-enforce-court-decision/cz_pl.

¹⁵ Informacje na portalu e-Justice: https://e-justice.europa.eu/topics/court-procedures/civil-cases/recognition-enforcement-court-decisions/how-enforce-court-decision/ee_pl.

¹⁶ *Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*, tekst w j. holenderskim: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0001827/2025-03-08>.

¹⁷ C. Frank, S. White, *Animals as Assets in Debt Collection Procedures*, „The Global Journal of Animal Law” 2023, 11(1).

¹⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 1580.

rodziny wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów” – mogą być objęte egzekucją z ruchomości w wypadku egzekucji świadczeń pieniężnych, chyba że podlegają wyłączeniu spod egzekucji na podstawie odrębnych przepisów (zob. niżej). Wyłączenie spod egzekucji przewidziane w art. 829 pkt 3 k.p.c., którego zmianę proponuje projektowana ustawa, nie dotyczy w świetle obowiązującego stanu prawnego w szczególności zwierząt domowych, np. psów, kotów rasowych, które mogą mieć wartość rynkową i tym samym stanowić składnik majątku dłużnika. Zajęcie zwierzęcia domowego przez komornika w toku postępowania egzekucyjnego jest prawnie dopuszczalne. Dopuszczalność zajęcia egzekucyjnego zwierząt nie wyklucza obowiązku traktowania ich jako istot żyjących: odpowiednie stosowanie w postępowaniu egzekucyjnym przepisów wymienionej ustawy o ochronie zwierząt skutkuje tym, że dokonując zajęcia zwierzęcia komornik obowiązany jest uwzględnić, że zajęciem objęta zostaje istota żywa, która wymaga humanitarnego traktowania, w szczególności zapewnienia odpowiednich warunków przetrzymywania zajętych zwierząt i otoczenia ich właściwą opieką. Komornik obowiązany jest ponadto minimalizować niekorzystne dla zwierzęcia domowego skutki jego zajęcia w egzekucji, w szczególności w postaci stresu i cierpienia. Naruszenie powyższych obowiązków przez komornika może być przedmiotem skargi na czynności komornika w trybie art. 767 § 1 k.p.c.

Należy wskazać, że proponowana nowelizacja dotycząca przepisu art. 829 pkt 3 k.p.c. wprowadza istotną nowość do prawa polskiego, przewidując, że zasadniczo niedopuszczalne jest prowadzenie egzekucji ze zwierząt. W świetle obecnego stanu prawnego komornik może prowadzić egzekucję ze zwierzęcia, w szczególności jeżeli stanowi ono składnik majątkowy o znacznej wartości rynkowej. W przypadku wprowadzenia zmian przewidzianych w projektowanej ustawie, prowadzenie egzekucji ze zwierząt, które nie podlegają szczególnym przepisom dopuszczającym egzekucję cywilną (zob. niżej), będzie wykluczone, również jeżeli zwierzę stanowiłoby istotny składnik majątku dłużnika, a jego sprzedaż (przy zachowaniu przepisów o ochronie zwierząt) pozwoliłaby na zaspokojenie roszczeń wierzyciela. Należy podkreślić, że wskazany skutek projektowanej może prowadzić do uprzywilejowania dłużników, których majątek obejmuje zwierzęta o wysokiej wartości rynkowej.

Z perspektywy systemowej należy podkreślić, że projektowana ustawa nie modyfikuje szczegółowych uregulowań odnoszących się do egzekucji zwierząt w świetle kodeksu postępowania cywilnego. Po pierwsze, projektowana ustawa nie wpływa na treść art. 829¹ k.p.c., zgodnie z którym w wypadku, kiedy dłużnikiem jest rolnik prowadzący gospodarstwo rolne, egzekucji nie podlegają wymienione w tym przepisie zwierzęta (w szczególności – stado podstawowe zwierząt gospodarskich). Po drugie, projektowana ustawa nie wpływa na treść art. 829³ k.p.c., zgodnie z którym zajęte zwierzęta hodowlane w rozumieniu ustawy z dnia 10 grudnia 2020 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich¹⁹ wyłącza się spod egzekucji, jeżeli nie mogą być sprzedane osobie, która wykaze, że posiada gospodarstwo rolne, w którym istnieją warunki do dalszej hodowli tych zwierząt.

¹⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 36.

W konsekwencji rozwiązanie proponowane w projekcie skutkuje tym, że ochrona w postępowaniu egzekucyjnym zwierząt należących do rolnika będzie istotnie słabsza niż w wypadku zwierząt domowych.

W odniesieniu do terminu wejścia w życie ustawy należy wskazać, że projekt nie przewiduje przepisu przejściowego, który rozstrzygałby, w jaki sposób wprowadzone rozwiązanie wpłynie na postępowania egzekucyjne w toku.

W trakcie przeprowadzonych konsultacji społecznych nie zgłoszono istotnych merytorycznych uwag w odniesieniu do skutków prawnych tego projektu.

Projekt był przedmiotem analiz Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu dotyczących zgodności z prawem Unii Europejskiej²⁰. Projekt był także przedmiotem analizy BEOS w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu²¹.

VI. Skutki społeczne projektowanej ustawy

A) Podmioty, na które wpływa projekt

1. komornicy, asesory komorniczy oraz aplikanci – łącznie 3 583 osób²²;
2. właściciele zwierząt domowych – ok. 50% gospodarstw domowych w Polsce²³.

Wejście projektowanej ustawy w życie wpłynie na działalność zawodową komorników, asesorów komorniczych i aplikantów: liczebność tych grup zawodowych w Polsce to odpowiednio 2269, 1133 oraz 181 osób.

Właściciele zwierząt domowych to grupa bardzo liczna, jednak trudna do oszacowania. Większość badań dotyczących posiadania zwierząt sprawdza odsetek gospodarstw domowych, w których jest zwierzę: podawane w badaniach liczby wynoszą od ok. 50% do ponad 70% gospodarstw domowych. W gospodarstwach domowych w Polsce znajduje się ponad 8 mln psów i 7 mln kotów oraz tysiące innych zwierząt domowych. Posiadanie zwierzęcia domowego jest w naszym kraju częstsze niż w większości państw UE, w szczególności jeżeli chodzi o psy, których odsetek przypadający na mieszkańca państwa jest w Polsce najwyższy z państw UE²⁴.

²⁰ *Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Przemysław Wipler)*, opinia BEOS z 7 III 2025 r., BEOS-WPEiM-336/25.

²¹ *Opinia w sprawie stwierdzenia czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Przemysław Wipler) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu*, opinia BEOS z 7 III 2025 r., BEOS-WPEiM-337/25.

²² https://www.komornik.pl/?page_id=189.

²³ Zob. badanie CBOS z 2003 r. – *Opieka nad zwierzętami domowymi w czasie wakacji*, Komunikat z badań, BS/138/2003, https://cbos.pl/SPISKOM.POL/2003/K_138_03.PDF; raport Kantar Public z 2017 r. – *Zwierzęta w polskich domach*, K.021/17, https://public.kantarpolska.com/archiwumraportow/files/2017/05/K.021_Zwierzeta_domowe_O04a-17.pdf. Cytowane w uzasadnieniu projektu ustawy badanie Centrum Badawczo-Rozwojowego Biostat wydaje się podawać zawyżoną liczbę – według tego badania aż 72% Polaków posiada zwierzęta domowe – <https://www.biostat.com.pl/sondaz-zwierzeta-domowe-polakow.php>.

²⁴ FEDIAF, *European Pet Food Annual report 2024*, https://europeanpetfood.org/wp-content/uploads/2024/06/FEDIAF-Annual-Review-2024_Online.pdf, s. 34.

B) Wpływ na społeczeństwo

Nakreślony wyżej krąg podmiotów to skala oddziaływania pośredniego lub potencjalnego.

Mimo że w Polsce każdego roku prowadzi się kilka milionów postępowań egzekucyjnych²⁵, znikoma ich część dotyczy zwierząt. Projektowana regulacja skutkować będzie wzmocnieniem praw posiadaczy zwierząt, w szczególności w drodze objęcia ochroną prawną ich relacji ze zwierzęciem; nie będzie to jednak wpływ bezpośredni, jakim byłoby w szczególności wstrzymanie prowadzonej egzekucji ze zwierzęcia.

Oszacowanie liczby toczących się egzekucji ze zwierząt, które objęte byłyby projektowaną regulacją, nie jest możliwe. Brak jest rejestru wszystkich składników majątku zajętych w ramach toczących się postępowań egzekucyjnych w Polsce. Należy przyjąć, że egzekucja ze zwierząt domowych jest bardzo rzadkim zjawiskiem. Obecnie na prowadzonych przez Krajową Izbę Komorniczą witrynach internetowych (<https://licytacje.komornik.pl>, <https://elicytacje.komornik.pl/>) brak jest wzmianek o licytacji zajętych zwierząt (pojawiają się tylko informacje o gospodarstwach rolnych objętych egzekucją na podstawie odrębnych przepisów).

W przeszłości pojawiały się doniesienia medialne dotyczące prowadzenia egzekucji ze zwierząt domowych i związanych z tym kontrowersji²⁶. Dotyczyły one pojedynczych przypadków, które w sposób zrozumiały wzbudzały społeczne emocje.

Pośredni wpływ projektowanej ustawy na postawy ludzkie wobec zwierząt, kulturę i świadomość prawną społeczeństwa można ocenić jako potencjalnie doniosły. W uzasadnieniu projektu Wnioskodawcy zaznaczyli, że „(p)odkreślenia wymaga także, że rosnąca świadomość społeczeństwa związana z koniecznością ochrony zwierząt i empatią wobec nich nakazuje także szczególne uwzględnienie ich dobrostanu”²⁷. Przemiany modernizacyjne ostatnich dekad wpłynęły również na postawy ludzi wobec zwierząt. Polacy traktują zwierzęta domowe inaczej niż w przeszłości, zwracają baczniejszą uwagę na ich dobrostan, nierzadko traktując je jak domowników²⁸.

Zmiana podejścia do zwierząt znajduje swoje odzwierciedlenie również w tym, jak instytucje stosujące prawo odnoszą się do egzekwowania przepisów, które

²⁵ Ponad 4 mln nowych spraw w 2023 r., zob. L. Kujawski, *Raport o stanie skuteczności egzekucji sądowej*, cyt. za: P. Rojek-Socha, *Zwiększa się liczba małych kancelarii komorniczych, mają niższy wpływ spraw*, <https://www.prawo.pl/prawnicy-sady/kancelarie-komornicze-jaki-wplyw-jaka-wielkosc.527025.html>.

²⁶ K. Katka, *Komornik zajął dziecku psa*, <https://wyborcza.pl/7.75398.11432436.komornik-zajal-dziecku-psa.html>. W mediach szeroko komentowana była także licytacja psa, która miała miejsce w Niemczech w 2019 r. – *Komornik zajął psa i sprzedał go na aukcji*, <https://tvn24.pl/swiat/niemcy-komornik-zajal-psa-za-dlugi-rodziny-i-sprzedal-go-w-internecie-ra913768-ls2308817>; *Komornik zajął rodzinie psa i sprzedał go w internecie*, <https://www.polsatnews.pl/wiadomosc/2019-02-27/komornik-zajal-rodzynie-psa-i-sprzedal-go-w-internecie/>. W mediach społecznościowych pojawiały się także fake newsy relacjonujące rzekome zajęcie kota (połączone z oplombowaniem) – M. Sewastianowicz, *KRK: komornik nie "oplombował" kota dłużniczki*, <https://www.prawo.pl/student/krk-komornik-nie-oplombowal-kota-dluzniczki.142499.html>.

²⁷ Uzasadnienie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, [https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/Projekty/10-RPW-6631-2025/\\$file/10-RPW-6631-2025.pdf](https://orka.sejm.gov.pl/Druki10ka.nsf/Projekty/10-RPW-6631-2025/$file/10-RPW-6631-2025.pdf), s. 3.

²⁸ K. Konecki, *Ludzie i ich zwierzęta. Interakcjonistyczno-symboliczna analiza społecznego świata właścicieli zwierząt domowych*, Warszawa 2005.

chronią dobrostan zwierząt: „Dopiero ostatnimi czasy można zauważyć, że zaostrza się stanowisko sądów w sprawach o znęcanie się nad zwierzętami”²⁹. Ponadto, zmiana dostrzegalna jest w poglądach społeczeństwa na analizowane zagadnienie: w ciągu ostatnich lat wzrasta poparcie Polaków nie tylko dla ochrony praw zwierząt³⁰, ale także zrozumienie cierpienia zwierząt³¹.

W świetle przywołanych wyżej danych można stwierdzić, że projekt zmierzający do wyłączenia z egzekucji zwierząt domowych spotka się ze zrozumieniem i poparciem społecznym, ponieważ jest zgodny z postawami Polaków wobec zwierząt. Wzmocnienie praw zwierząt znajduje uzasadnienie we współczesnej filozofii i może wpływać korzystnie na ochronę środowiska naturalnego³², a także na inne obszary życia społecznego³³.

W uzasadnieniu projektu Wnioskodawcy stwierdzają, że „(p)rzewidywane skutki projektowanej zmiany to przede wszystkim dostosowanie obowiązujących przepisów do dzisiejszych realiów”³⁴. Jest to stwierdzenie trafne, ponieważ art. 829 pkt 3 k.p.c. w obecnym brzmieniu obowiązuje bez zmian od uchwalenia Kodeksu postępowania cywilnego w 1964 r. W ciągu ponad sześciu dekad obowiązywania tej regulacji polskie społeczeństwo uległo (kilkukrotnie) gwałtownym przemianom³⁵. Miejscem, gdzie najmocniej widać modernizację i dynamikę polskiego społeczeństwa, są tereny wiejskie. Należy jednak wskazać, że większość mieszkańców wsi utrzymuje się obecnie z pracy w innych sektorach niż rolnictwo, a gospodarstwa rolne podlegają odrębnym przepisom w zakresie egzekucji ze zwierząt³⁶.

C) Konsultacje społeczne

Prowadzone konsultacje społeczne nie cieszyły się dużym zainteresowaniem obywateli. W ich toku zgłoszono 48 komentarzy od 25 osób³⁷. Należy podkreślić brak wypowiedzi pochodzących od organizacji trzeciego sektora zajmujących się ochroną zwierząt.

²⁹ M. Michalski, *Status prawny zwierząt a zmiany postaw społecznych w czasach rewolucji cyfrowej*, <https://legalis.pl/status-prawny-zwierzat-a-zmiany-postaw-spoecznych-w-czasach-rewolucji-cyfrowej/>.

³⁰ H. Mamzer, *Polacy wobec cierpienia zwierząt*, „Życie Weterynaryjne” 2017, t. 92, nr 11, <https://zycie-weterynaryjne.pl/wp-content/uploads/2023/12/ZW-11-2017-02.pdf>.

³¹ Odsetek Polaków, którzy uważają, że zwierzęta odczuwają cierpienie tak samo jak ludzie, jest niezmiennie wysoki od kilkudziesięciu lat. Jednocześnie na przestrzeni lat widać tendencję do mniejszej akceptacji takich zjawisk jak np. ogrody zoologiczne czy testowanie produktów komercyjnych na zwierzętach. Zob. CBOS – *Postawy wobec zwierząt*, Komunikat z badań nr 112/2018, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2018/K_112_18.PDF oraz *Postawy wobec zwierząt*, Komunikat z badań Nr BS/79/2013, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2013/K_079_13.PDF.

³² Zob. M. Michalski, *Status prawny zwierząt...*, op. cit.

³³ J. Narodowska, *Korelacja pomiędzy agresją wobec zwierząt a agresją wobec ludzi w świetle badań aktowych*, „Archiwum Kryminologii” 2018, t. XL, s. 327–370, https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10_7420_AK2018G.

³⁴ Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego..., op. cit., s. 4.

³⁵ Wskazuje się na trzy punkty czasowe wystąpienia gruntownych zmian w strukturze gospodarki i rozmieszczenia ludności oraz głębokich przemian kulturowych: a) urbanizacja i uprzemysłowienie lat 60-tych; b) transformacja polityczna i gospodarcza po 1989 r.; c) integracja europejska i europeizacja po 2004 r., zob. M. Szcześniak, *Poruszeni. Awans i emocje w socjalistycznej Polsce*, Warszawa 2023.

³⁶ Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa, *Polska Wieś 2024. Raport o stanie wsi. 20 lat w Unii Europejskiej*, <https://www.fdpa.org.pl/polska-wies-2024-raport-o-stanie-wsi-20-lat-w-unii-europejskiej>.

³⁷ Ze wspomnianych 48 komentarzy 17 dodano w drodze pomyłki (ich treść dotyczyła innych projektów).

W części komentarzy krytykowano analizowany projekt, wskazując, że nadmiernie chroni on przemysłowe hodowle zwierząt przed wierzycielami.

Część komentarzy odnosiła się do projektu ustawy z aprobatą, akcentując kwestie przemian kulturowych i sposobu traktowania zwierząt:

- „Zgadzam się z wyłączeniem zwierząt domowych z egzekucji, gdyż w dzisiejszych czasach mają one często status <<członka rodziny>>. Wyłączenie zwierząt hodowlanych jest kwestią dyskusyjną”³⁸;
- „Bardzo potrzebna zmiana w przepisach, podnosząca dobrostan zwierząt”³⁹.

W toku prowadzonych konsultacji społecznych zwrócono uwagę na istotne zagadnienie, jakim jest brak wyłączenia z egzekucji zapasów paszy i ściółki dla zwierząt⁴⁰. W świetle obecnego stanu prawnego na podstawie art. 829 k.p.c. wyłącza się spod egzekucji nie tylko wymienione zwierzęta, ale także „zapas paszy i ściółki do najbliższych zbiorów”. W odniesieniu do zwierząt domowych należy podkreślić, że na etapie dalszych prac uzasadnione mogłoby być wprowadzenie wzmianki do przepisu o konieczności wyłączenia spod egzekucji – wzorem niektórych uregulowań zagranicznych (por. pkt IV opinii) również zapasów żywności lub innych przedmiotów niezbędnych do utrzymywania oraz zapewnienia dobrostanu zwierzęcia domowego⁴¹.

VII. Skutki gospodarcze projektowanej ustawy

Wejście w życie projektowanej regulacji będzie miało znikome skutki gospodarcze ze względu na skalę egzekucji komorniczych ze zwierząt w Polsce (patrz pkt VI opinii) i skutkować będzie brakiem możliwości prowadzenia takiej egzekucji w przypadku, gdy będące w posiadaniu dłużnika zwierzęta przedstawiają wysoką wartość materialną, jak np. w przypadku koni sportowych, przemysłowej hodowli zwierząt gospodarskich, a także hodowli zwierząt domowych.

Nie można się zgodzić z Wnioskodawcami, że wartość rasowych zwierząt domowych „nie jest znaczna”. Rasowe psy i koty, z potwierdzoną np. osiągnięciami wystawowymi i tytułami wartością hodowlaną, mogą mieć znaczną wartość, przekraczającą 10 tys. euro. Podobnie ptaki, w szczególności papugi, a także gady (węże, jaszczurki) i wyposażenie niezbędne do ich utrzymania (klatki, woliery, terraria) mogą osiągać wysokie ceny, zwłaszcza w przypadku zwierząt rzadkich gatunków i osobników dorosłych, zdolnych do rozrodu. Należy przyznać, że uzyskanie cen odpowiadających realnej wartości takich zwierząt czy wyposażenia wydaje się praktycznie niemożliwe dla osoby niebędącej członkiem środowiska hodowców. Zwierzęta takie, w wypadku sprzedaży poza środowiskiem znawców

³⁸ ID ankiety: 100609.

³⁹ ID ankiety: 144163.

⁴⁰ „Zmiana wykreśli fragment <<(…)wraz z zapasem paszy i ściółki do najbliższych zbiorów>>. W skrajnym przypadku doprowadzi to do śmierci głodowej zwierząt oraz zwiększy presję korupcyjną na komorników.” – ID ankiety: 77051.

⁴¹ Do przedmiotów takich można by zaliczyć w szczególności: żywność, środki medyczne, kojec, klatkę, terrarium, akcesoria (smycze, kagańce), a także odzież dla zwierząt.

i pasjonatów danego gatunku, znacznie tracą na wartości, a uwzględniając często kłopotliwą i kosztowną opiekę, przedsięwzięcie staje się nieopłacalne i rzadko jest rozważane przez komorników.

W przypadku zwierząt gospodarskich obecnie istnieją przepisy chroniące przed egzekucją ich właścicieli: jeżeli dłużnikiem jest rolnik prowadzący gospodarstwo rolne, to na podstawie art. 829¹ i 829² k.p.c., egzekucji nie podlegają:

- 1) stado podstawowe zwierząt gospodarskich: bydła mlecznego, bydła mięsnego, koni, kóz, owiec, świń, drobiu, zwierząt futerkowych, innych gatunków, stanowiących podstawę produkcji zwierzęcej w gospodarstwie rolnym dłużnika;
- 2) zwierzęta gospodarskie, poza stadem podstawowym, w drugiej połowie okresu ciąży i w okresie odchowu potomstwa oraz źrebięta do 6 miesięcy, cielęta do 4 miesięcy, jagnięta do 3 miesięcy, prosięta do 2 miesięcy i koźleta do 5 miesięcy;
- 3) stado użytkowe drobiu, co do którego zawarto umowę na dostawę ptaków z tego stada lub produktów pochodzących od tych ptaków;
- 4) zwierzęta futerkowe, co do których hodowca zawarł umowę na dostawę skór tych zwierząt;
- 5) rodziny pszczoły pszczoły miodnej wraz z zasiedlonymi przez te rodziny ulami;
- 6) nadwyżka inwentarza żywego ponad stado podstawowe, ponad ilości wymienione w tych przepisach, jeżeli komornik, po zasięgnięciu opinii izby rolniczej właściwej ze względu na położenie gospodarstwa rolnego dłużnika, uzna je za niezbędne do prowadzenia tego gospodarstwa.

Zgodnie z art. 829³ k.p.c. zajęte zwierzęta hodowlane w rozumieniu ustawy o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich wyłącza się spod egzekucji, jeżeli nie mogą być sprzedane osobie, która wykaże, że posiada gospodarstwo rolne, w którym istnieją warunki do dalszej hodowli tych zwierząt.

Powyższej ochronie nie podlegają osoby niebędące rolnikami a utrzymujące zwierzęta gospodarskie np. właściciele koni wykorzystywanych wyłącznie do rekreacji nieprzedstawiających znacznej wartości, ale także koni sportowych, za które w przypadku sprzedaży można uzyskać wysokie kwoty.

W trakcie konsultacji społecznych projektu, wyrażano dla niego poparcie, w szczególności w związku z wyłączeniem spod egzekucji zwierząt domowych⁴². Największy sprzeciw budziło natomiast objęcie takim samym wyłączeniem zwierząt gospodarskich, zwłaszcza w hodowlach przemysłowych, uniemożliwiające egzekucje długów ze zwierząt przedstawiających znaczną wartość materialną⁴³.

VIII. Skutki projektowanej ustawy dla sektora finansów publicznych

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

⁴² ID ankiety: 24037.

⁴³ ID ankiety: 12805, 15854, 19033, 13728 i 26426.

W trakcie przeprowadzonych konsultacji społecznych nie wskazano istotnych informacji dotyczących skutków finansowych projektowanej ustawy dla sektora finansów publicznych.

IX. Inne skutki projektowanej ustawy

Nie zidentyfikowano innych skutków wejścia w życie projektowanej ustawy.

X. Zmiana obciążeń administracyjnych

Projektowana ustawa nie tworzy obciążeń administracyjnych dla podmiotów gospodarczych.

XI. Konkluzje

1. Skutki prawne: Projektowana ustawa zmierza do aksjologicznie uzasadnionego podniesienia poziomu ochrony zwierząt w postępowaniu egzekucyjnym za pomocą wyłączenia zasadniczo wszystkich zwierząt spod egzekucji z zastrzeżeniem, że w mocy pozostaje przepis szczególny regulujący egzekucję zwierząt rolnika. Pozostawienie w mocy dopuszczalności egzekucji zwierząt rolnika nie pozwoli na zrealizowanie celu projektowanej ustawy, jakim jest wyłączenie wszystkich zwierząt spod egzekucji. Na pozytywną ocenę zasługuje przewidziana w projekcie ustawy nowelizacja archaicznego przepisu art. 829 pkt 3 k.p.c. w obecnym brzmieniu.

2. Skutki społeczne: Projektowana regulacja obejmie oddziaływaniem właścicieli zwierząt i grupę zawodową komorników. Będzie to oddziaływanie ograniczone, ponieważ egzekucje ze zwierząt domowych występują bardzo rzadko. Omawiana zmiana oddaje dynamikę postaw polskiego społeczeństwa wobec zwierząt i może sprzyjać dalszemu budowaniu postaw prozwierzęcych i proekologicznych.

3. Skutki gospodarcze: Potencjalne skutki gospodarcze projektu będą znikome ze względu na niewielką skalę egzekucji komorniczych ze zwierząt w Polsce.

4. Skutki finansowe: Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa oraz budżety jednostek samorządu terytorialnego.

5. Rozwiązania zagraniczne: W większości państw członkowskich UE przepisy regulujące dokonywanie egzekucji w postępowaniu cywilnym przewidują ograniczania przedmiotowe odnoszące się do zwierząt. W niektórych państwach przepisy przewidują wyłączenie spod egzekucji pewnych gatunków zwierząt w określonej ilości (np. w Austrii, Bułgarii, na Łotwie). W części państw regulacje prawne sformułowane są w sposób bardziej ogólny i przewidują wyłączenie spod egzekucji zwierząt, które są niezbędne dłużnikowi do utrzymania siebie i swojej

rodziny (np. w Estonii, Francji, Niemczech, Rumunii). W niektórych państwach przepisy postępowania cywilnego przewidują wyłączenie spod zajęcia zwierząt towarzyszących (np. w Austrii, Belgii, Czechach, Estonii, Francji, Holandii, Niemczech).

Autorzy:

Dorota Olejniczak, ekspert ds. legislacji (pkt I-III)

dr Danuta Adamiec, specjalista w Wydziale Oceny Skutków Regulacji (pkt IV, XI.5)

dr hab. Piotr Tereszkievicz, specjalista ds. systemu gospodarczego (pkt V, X, XI.1)

Marcin Wróbel, specjalista ds. społecznych (pkt. VI, X, XI.2)

dr Dorota Ogryczak, specjalista ds. systemu gospodarczego (pkt. VII, X, XI.3)

dr Olga Olkowska, specjalista ds. finansów publicznych (pkt. VIII, X, XI.4)

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/